

at min første Tanke havde været den: Du maa gaa til dine Vælgere og spørge, om de endnu anse dig for værdig til at være deres Repræsentant. Jeg kunde tænke mig netop som den mest myndige Erkendelse af, hvad galt man havde gjort, at der Landet over saaledes var foretaget, hvad man kunde kalde en foreløbig Mandatnedlæggelse, en Henvendelse til Vælgerne, om de endnu ønskede fremdeles at repræsenteres af Folk, der havde taget saa grundigt fejl. Thi det er dog i det offentlige Liv ikke nok at have en god Tro; der maa ogsaa det aabne Øje til og den gennemgribende Dygtighed til, som gør, at man ikke tager fejl, at man ikke tages ved Næsen. Og viser det sig, at man ikke har kunnet vogte sig for en Fare, saa maa det Spørgsmaal lægges frem for Vælgerne: Er du endnu den rette Mand? Jeg kommer derved til at tænke paa Partivæsenet i det hele. Selvfølgelig maa der være Partier; uden det er der ingen Organisation mulig; uden det er det ikke muligt at lægge nogen fast Plan for det politiske Liv. Men der er en Fare og Vrangside ved Partivæsenet, og den synes mig at have lagt sig for Dagen i store Baner under hele det Afsnit af vort politiske Liv, vi nu have overstaaet. Jeg har følt Uhygge ved, at Partiet som Parti slugte den enkelte i den Grad, at der ikke længere kunde være Tale om noget personligt Vidnesbyrd, om en personlig selvstændig Stilling. Med al Anerkendelse af Partivæsenets Betydning: bestaar det ikke af Mænd, der hver for sig personlig indestaa for det, de i Partiets Navn gaa med til, saa er Partivæsenet af det onde. Derfor er det, jeg mener, at ogsaa Partierne maa se sig selv efter i Sømmene og forstaa, at det ikke blot gælder om at holde sammen og holde nede udadtil alt, hvad der maaske indenfor Partiet kan være kommet op af Modstand mod noget. Det gælder ogsaa om at anerkende indenfor Partiet den enkeltes Ret til at staa ved det, der nu er hans Overbevisning. Og den Tone, der regerede her i Tinget under Forhandlingerne om Alberti, var mig uhyggelig; fordi den tydede paa en uægte Partidannelse, den uægte Form for, hvorledes Medlemmer i et Parti skulle optræde. Den overlegne Haan, som den enkelte slet ikke kunde føre i sit eget Navn, som han kunde dristede sig til, fordi han følte, at han havde andre i Ryggen, der vare enige med ham, den talte efter min Opfattelse ikke til Hæder for det Parti, der fandt sig til-

freds med, at det var Formen for Kampen mod den, man var uenig om.

Saadanne Betragtninger forekommer det mig, at den nuværende Situation maa fremkalde. Men jeg vil gaa videre. Jeg vil sige, den maa vække Betragtninger af beslægtet Art i Befolkningen. Selve Befolkningen er heller ikke uden Ansvar for, hvad der er sket. Der er talt meget om Revisorer og Revision. Jeg tror, det kunde være af Værdi, om Befolkningen ogsaa følte Nødvendigheden af en Revision af sig selv, Nødvendigheden af en Revision af, hvad Tillid vil sige, hvad der kræves for, at man skal have Tillid til en Mand; en Revision af dens Standpunkt, for at man kan komme til Erkendelse af, om man ikke har ladet Standsfordomme i mange Tilfælde være afgørende overfor, hvem man ønskede at vise Tillid, og hvem man ikke vilde vise Tillid. Det forekommer mig, at vi ikke kunne sige os fri for Standsfordommenes Herredømme i vort politiske Liv, ogsaa i de senere Aar. Meget af, hvad der ude omkring dukker op for blot ved Ordet Københavneri at slaa ned, hvad der kan komme herinde fra Hovedstaden, ganske uanset, hvad det er, bunder i Virkeligheden i Standsfordomme, som ikke let ville anerkende, at der ogsaa indenfor Hovedstaden er et København, der fuldt ud kan staa Maal med, hvad Landets øvrige Befolkning er i Stand til at ville og i Stand til at yde, et arbejdende København, et hæderligt København, et København, hvis Følelse nu, da Ulykken med Alberti skete, var en Harme saa velbegrunder, saa ærlig ment og saa berettiget, som den noget Sted i Landet har kunnet ytre sig, intet overfladisk Skum af en Vrede, der kun vilde skælde ud, men en Følelse af den dybe Skam, man var ramt af, og som Hovedstaden fuldt vel havde sin Del i lige saa vel som det øvrige Land, fuldt vel maaske ogsaa, fordi den Mand, der var Centrum i alle disse Forbrydelser, var en Københavner, et Bysbarn af os alle, som vi maatte skamme os ved, selv om han altid — mærkeligt nok — har haft en underlig Glæde ved at lægge sig paa tværs af alt, hvad der skulde ske her i København. Se, derfor siger jeg til Befolkningen: Se ogsaa Jer selv efter i Sømmene! Forstaa, at det, hvor der er Tale om Tillid, gælder om at have Personligheder overfor sig, og at det ikke gælder om blot at følge med i Trop. Meget af, hvad der er sket, er sket, fordi man har manglet det Mod, der sætter en Mand i Stand til